

Documentació Periodística

2014/2015

Codi: 103079

Crèdits: 6

| Titulació | Tipus | Curs | Semestre |
|--------------------|-------|------|----------|
| 2501933 Periodisme | OT | 0 | 0 |

Professor de contacte

Nom: Angels Jimenez Lopez

Correu electrònic: Angels.Jimenez@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No s'han establert prerequisits per cursar l'assignatura.

Objectius

GENERAL

Des d'un punt de vista general l'assignatura pretén proporcionar una base teòrica i pràctica de coneixements que permetin a l'alumne adquirir competències informacionals relatives tant a l'organització i gestió documental com a la resolució de necessitats informatives pròpies de l'activitat periodística.

ESPECÍFICS

- Conèixer la dimensió instrumental de la Documentació, així com la utilitat de les seves tècniques i serveis, en l'exercici professional i per a la millora qualitativa del producte periodístic.
- Mostrar quines són les necessitats informatives més habituals en la tasca periodística i aprendre a resoldre-les mitjançant l'ús dels recursos informacionals més adients.
- Saber aplicar, de forma bàsica, tècniques d'anàlisi, descripció i gestió de documents periodístics.
- Conèixer les diferents tipologies de serveis, recursos i fonts d'informació, especialment les més indicades i útils per a l'exercici del periodisme.
- Adquirir coneixements avançats de cerca i recuperació d'informació en entorns digitals.
- Saber valorar la qualitat i fiabilitat de la informació documental, així com potenciar un ús ètic i legal de la mateixa.
- Aprendre a documentar-se, és a dir, a proveir-se d'informació rellevant, fiable i rigorosa per a l'elaboració de productes periodístics.

Competències

- Aplicar l'ètica i la deontologia professionals del periodisme, així com l'ordenació jurídica de la informació.
- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el temps de manera adequada.
- Utilitzar les tecnologies avançades per al desenvolupament professional òptim.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar la deontologia professional del periodisme en la planificació de la gestió documental periodística.
2. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
3. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
4. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
5. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
6. Gestionar el temps de manera adequada.
7. Utilitzar les tecnologies avançades per al desenvolupament professional òptim.

Continguts

1. DOCUMENTACIÓ I PERIODISME

Competències informacionals i periodisme. Necessitats informatives. La Documentació periodística: concepte, orígens i evolució. Funció de la documentació en la producció periodística. Unitats d'informació: concepte i tipologia. El servei de documentació en els mitjans de comunicació: objectius i funcions.

2. TRACTAMENT I RECUPERACIÓ DE LA INFORMACIÓ

El tractament documental com a pont per a la recuperació de la informació. Anàlisi formal i de contingut. Llenguatges documentals. Indexació orientada al periodisme.

Recuperació d'informació en fonts electròniques. Les bases de dades documentals: estructura i tipologia. Llenguatges d'interrogació de bases de dades. Disseny d'estratègies de cerca i avaluació de resultats.

3. INTRODUCCIÓ A LES FONTS D'INFORMACIÓ

Document, font i suport documental: concepte i tipologia. Fiabilitat de les fonts. Ús ètic i legal de la informació.

Les fonts bibliogràfiques: catàlegs, bases de dades de sumaris, resums i citacions, portals editorials, buscadors acadèmics i repositoris digitals.

4. FONTS D'INFORMACIÓ PERIODÍSTICA

Recursos d'accés a notícies: hemeroteques, índexs, bases de dades de premsa, quioscs virtuals, serveis de clipping i broadcast monitoring, buscadors de notícies, seguiment d'informacions a les xarxes socials. Directoris de recursos periodístics a Internet.

Fons sobre difusió i audiència de mitjans.

5. RECURSOS D'UTILITAT PER A L'EXERCICI DEL PERIODISME

Fons lingüístiques i terminològiques, d'informació biogràfica i institucional, geogràfiques i geopolítiques, cronològiques, d'efemèrides i esdeveniments. Fons per al periodisme de dades: serveis estadístics i portals de dades obertes de les administracions públiques. Fons gràfiques, audiovisuals i sonores.

6. FONTS PER AL PERIODISME ESPECIALITZAT

Revisió dels principals recursos sobre: salut i medi ambient, ciència i tecnologia, economia, empresa i treball, legislació i cultura.

Metodologia

"Documentació periodística" és una assignatura de naturalesa eminentment pràctica que, des del punt de vista metodològic, persegueix l'aprenentatge de l'alumne mitjançant l'aplicació dels continguts teòrics que la integren, a la resolució d'exercicis i casos pràctics relacionats amb la cerca d'informació. Aquestes activitats es presenten sempre contextualitzades en escenaris propis del periodisme i la comunicació en general, la qual cosa permet a l'estudiant copsar la utilitat i el paper que juguen les tècniques documentals en la seva professió futura.

Es realitzen sessions teòriques i pràctiques en aules informatitzades. El treball pràctic és sempre per parelles i, en alguns casos, en petits grups. La finalitat d'aquest sistema de treball és potenciar un aprenentatge entre iguals que l'equip docent considera altament efectiu i enriquidor.

En la mesura del possible, s'intentarà comptar, en alguna/es de les sessions, amb la presència de professionals de la documentació periodística que compartiran les seves experiències amb els estudiants.

Campus Virtual: en el marc de l'assignatura és una eina força dinàmica, és per això que s'aconsella als estudiants la seva visita periòdica, així com la participació en els espais habilitats per a tal fi.

S'informa que tota la comunicació amb els docents de l'assignatura haurà de fer-se exclusivament a través de la missatgeria del Campus (no a l'adreça electrònica institucional). L'alumne també podrà ser atès de manera presencial, si així ho desitja, en els horaris de despatx del professorat.

Activitats formatives

| Títol | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|--|-------|------|--------------------------|
| Tipus: Dirigides | | | |
| Pràctiques de laboratori | 22 | 0,88 | 2, 3, 4, 5, 6, 7 |
| Seminaris | 15 | 0,6 | 1, 2, 5 |
| Teoria. | 15 | 0,6 | 1, 2, 3, 4, 5, 7 |
| Tipus: Supervisades | | | |
| Conferències d'especialistes en documentació de mitjans. | 3 | 0,12 | 1, 2, 5, 6, 7 |
| Tutoria | 7 | 0,28 | 1, 2, 3, 4, 5, 6 |
| Tipus: Autònomes | | | |
| Lectures. | 20 | 0,8 | 2, 3, 4, 5, 6, 7 |
| Projecte grupal de síntesi. | 30 | 1,2 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 |
| Temps de lliure disposició (estudi, participació en fòrums virtuals, etc.) | 33 | 1,32 | 3, 4, 6, 7 |

Avaluació

L'assignatura segueix el sistema d'avaluació continuada. La qualificació mínima per superar-la és de 5 punts (sobre 10). Els elements d'avaluació que es consideren són els següents:

Proves individuals de coneixement (pes = 40%): al llarg del curs es realitzaran 2 proves sobre els continguts teòrics i pràctics de la matèria. Aquestes inclouen qüestions de resposta breu i/o múltiple, relació de conceptes, selecció veritable/fals, i similars. Es calcularà la mitjana de les qualificacions obtingudes en cadascuna. Per poder superar l'assignatura és necessari obtenir una nota mitjana no inferior a 4.5 punts.

Projecte grupal de síntesi (pes = 40%): activitat que es porta a terme en equip i durant les darreres sessions del curs. Requereix l'aplicació integrada dels continguts treballats. Consisteix a documentar un tema per a l'elaboració d'un hipotètic producte periodístic. La seva avaluació valora tant la presentació formal com el contingut. Per superar l'assignatura, el projecte haurà d'obtenir qualificació mínima de 4.5 punts.

Seguiment general de l'assignatura (pes = 20%): aquest concepte valora l'esforç, dedicació i adequada gestió del temps de l'alumne mitjançant el seguiment de l'assistència a les sessions pràctiques, així com de la realització i lliurament puntual de les activitats proposades per l'equip docent. Cada incompliment per part de l'estudiant es penalitzarà amb -0.5 punts, dins d'aquest concepte,.

REVALUACIÓ:

Els alumnes que, havent realitzat totes les activitats d'avaluació obligatòries, no hagin superat l'assignatura, podran accedir a una reavaluació, sempre i quan, la seva qualificació final hagi estat igual o superior a 4 punts.

També podran ser reavaluats els alumnes que, tot i haver superat l'assignatura, vulguin millorar la seva qualificació final. En aquest darrer cas, caldrà comptar amb el vistiplau previ de la professora responsable.

La reavaluació consistirà en una prova única sobre els continguts teòrics i pràctics del curs.

Activitats d'avaluació

| Títol | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|--|-----|-------|------|--------------------------|
| Proves individuals sobre els continguts teoricopràctics de l'assignatura | 45% | 5 | 0,2 | 2, 3, 7 |
| Seguiment general de l'assignatura | 10% | 0 | 0 | 2, 3, 4, 6, 7 |
| Treball grupal de síntesi | 45% | 0 | 0 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 |

Bibliografia

ABADAL, E.; CODINA, LI. Bases de datos documentales: características, funciones y método. Madrid: Síntesis, 2005.

ABADAL, E.; GUALLAR, J. Prensa digital y bibliotecas. Gijón: Trea, 2010.

AGUADO, G. et al. Organización y gestión de la empresa informativa. Madrid: Síntesis, D.L. 2008.

ALEXANDRE, R. "Fuentes de información en ciencias de la salud en Internet" [En línia]. Panacea@, 2011, vol. 11, núm. 33. [Consulta: 11-07-2014]. Disponible a:

<http://www.medtrad.org/panacea/IndiceGeneral/n33-Ponencias-Aleiandre.pdf>

ARQUERO, R.; GARCÍA-OCHOA, M.L. La hemeroteca de prensa. Gijón: Trea, 2005.

CARIDAD, M., et al. Documentación audiovisual. Madrid: Síntesis, 2011.

CARRIZO, G. La información en ciencias sociales. Gijón: Trea, 2000.

CASTILLO, L. "Tema 3: fuentes y recursos de referencia" [En línea]. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://www.uv.es/macass/SR3.pdf>

CODINA, LI. "Documentación en los medios de comunicación: la función de la información documental en la producción de la noticia" [En línea]. www.lluiscodina.com. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.lluiscodina.com/articulos/docper.doc>

CODINA, LI. "Documentación periodística: diagrama y directorio de recursos. Versión 2014" [En línea]. Lluiscodina.com, 2014, 3 de juliol. [Consulta: 07-07-2014]. Disponible a: <http://www.lluiscodina.com/documentacion-periodistica-2014/>

COLLE, R. "Prensa y "Big Data": el desafío de la acumulación y análisis de datos" [En línea]. Revista Mediterránea de Comunicación, 2013, vol. 4, núm. 1. [Consulta: 07-07-2014]. Disponible a: <http://www.mediterraneacomunicacion.org/Mediterranea/article/view/65>

CORDÓN, J.A, et al. Nuevas fuentes de información: información y búsqueda documental en el contexto de la web 2.0. Madrid: Pirámide, 2010.

CRUCIANELLI, S. "Herramientas digitales para periodistas" [En línea]. Edukanda: recursos informativos en red. 2011, 23 de febrer. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.edukanda.es/mediatecaweb/data/swf/1054.swf>

Fonts d'informació en dret [En línea]. Bellaterra: UAB. Biblioteca de ciències socials, 2013. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: http://ddd.uab.cat/pub/recdoc/2012/81359/recursdret_a2013.pdf

Fonts d'informació en economia i estadístiques [En línea]. Bellaterra: UAB. Biblioteca de ciències socials, 2013. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: http://ddd.uab.cat/pub/recdoc/2013/81366/recursecon_a2013.pdf

Fuentes de información biomédica [En línea]. Cedimcat. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://www.cedimcat.info/html/es/dir2471/doc26734.html>

"Las fuentes de información geográficas: definición y características" [En línea]. Edukanda: recursos informativos en red. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: http://www.edukanda.es/mediatecaweb/data/zip/627/PID_00143755/web/main/m3/v3_8_1.html#inici

FUENTES I PUJOL, M.E. (ed.). Manual de documentación periodística. Madrid: Síntesis, 1995.

GALDÓN, G. (coord.). Teoría y práctica de la Documentación Informativa. Barcelona: Ariel, 2002.

GALLEGO, J.; JUNCA, M. "Fuentes de información en ciencias sociales y humanidades, ciencias de la salud y ciencia y tecnología" [En línea]. Edukanda: recursos informativos en red. 2010, 17 de juny. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.edukanda.es/mediatecaweb/data/swf/633.swf>

GALLEGO, J.; JUNCA, M. "Fuentes de información institucionales y sistemas de información colaborativos" [En línea]. Edukanda: recursos informativos en red. 2010, 17 de juny. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: http://www.edukanda.es/mediatecaweb/recurso/fichaRecurso/632-Modulo_4._Fuentes_institucionales_y_sistema

GARCÍA GUTIÉRREZ, A. (ed.). Introducción a la Documentación Informativa y Periodística. Madrid: MADD, 1999.

GARCÍA JIMÉNEZ, A. Organización y gestión del conocimiento en la comunicación. Barcelona: Trea, 2001.

GIMÉNEZ TOLEDO, E. Manual de documentación para comunicadores. Pamplona: Universidad de Navarra, 2004.

- GRAY, J.; BOUNEGNU, L.; CHAMBERS, L. (eds.). Manual de periodismo de datos [En línia]. Trad. La Nación. [s.l]: O'Reilly, 2012. [Consulta: 07-07-2014]. Disponible a: <http://interactivos.lanacion.com.ar/manual-data/>.
- GUALLAR, J. "Artículo 4.1: Documentación fotográfica en la prensa" [En línia]. Dins: C. Rovira; Ll. Codina (dir.). Máster en Documentación Digital [Consulta: 07-07-2014]. Disponible a: <http://gestioninformacion.idec.upf.edu/~i1258/ganadores/i66299/4.1documentacion-fotografica-prensa.pdf>
- GUALLAR, J. "Documentación fotográfica en la prensa: casos de El País, El Periódico y La Vanguardia" [En línia]. El profesional de la información, 2011, vol.20, núm. 4. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://eprints.rclis.org/17704/>
- GUALLAR, J.; CORNET, A. "Fuentes de información digitales en los centros de documentación de prensa: las bases de datos comerciales" [En línia]. El Profesional de la Información, 2004, vol. 13, núm. 2. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.elprofesionalde lainformacion.com/contenidos/2004/marzo/4.pdf>
- GUALLAR, J.; CORNET, A. "Fuentes de información digitales en los centros de documentación de prensa: recursos web gratuitos" [En línia]. El Profesional de la Información, 2005, v. 14, n. 4. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://diposit.upf.edu/dspace/handle/2445/23454>
- Guia de l'audiència [En línia]. Bellaterra: UAB. Biblioteca de Comunicació, [s.a]. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://www.bib.uab.es/comunica/guiaud.htm>
- HERNANDEZ-PEREZ, T.; GARCIA-MORENO, M.A. "Datos abiertos y repositorios de datos: nuevo reto para los bibliotecarios" [En línia]. El profesional de la información, 2013, v. 22, n. 3. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://eprints.ucm.es/22025/>
- JIMENEZ, A. "Acceso a información periodística a través de servicios de press clipping" [En línia]. Hipertext.net, núm. 1, 2003. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.upf.edu/hipertextnet/numero-1/press-clipping.html>
- JIMENEZ, A.; GONZALEZ, A.; FUENTES, M.E. "Gestió documental de la informació en els serveis de valor afegit de la premsa espanyola a internet" [En línia]. Dins: Jornades Catalanes de Documentació (7ènes: 1999: Barcelona). Les biblioteques i els centres de documentació al segle XXI: peça clau de la societat de la informació. Barcelona: COBDC, 1999. [Consulta: 08-09-2014]. Disponible a: <http://www.cobdc.org/jornades/7JCD/18.pdf>
- JUNCA, M. "Análisis de contenido: resumen e indización" [En línia]. Edukanda: recursos informativos en red. 2010, 16 de juny. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.edukanda.es/mediatecaweb/data/swf/592.swf>
- JUNCA, M. "Sistemas de clasificación documentales" [En línia]. Edukanda: recursos informativos en red. 2010, 16 de juny. [Consulta: 06-07-2014]. Disponible a: <http://www.edukanda.es/mediatecaweb/data/swf/594.swf>
- Llorens, M.J.; FULLA, N. "El món del consum: una aproximació a les fonts d'informació" [En línia]. Ítem, 1997, núm. 20. [Consulta: 08-07-2014]. Disponible a: <http://www.raco.cat/index.php/Item/article/viewFile/22504/22338>
- LOPEZ YEPES, J.; OSUNA, M.R. Manual de ciencias de la información y documentación. Madrid: Pirámide, 2011.
- MARTIN VEGA, A. Fuentes de información general. Madrid: Trea, 1996.
- MONTAÑA, R. "Fonts estadístiques i biblioteques: estat de la qüestió" [En línia]. BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació, 2005, núm. 15. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://bid.upf.edu/15montan.htm>
- MOREIRO, J.A.; CARIDAD, M. (coord.). Manual de Documentación Informativa. Madrid: Cátedra, 2000.
- MORENO, M. A. Manual de documentación para la comunicación. Burgos: Univ. de Burgos. Serv. de Publicaciones, 2009.

PARRA-PUJANTE, A. "La ciencia documental como garantía de la verdad periodística" [En línea]. Anales de Documentación, 2012, vol. 15, núm. 2. [Consulta: 07-07-2014]. Disponible a:

<http://revistas.um.es/analesdoc/article/view/analesdoc.15.2.140832>

PERDICES, L.; PERIANES, A. "Sistemas de búsqueda y visualización en bancos de imágenes comerciales" [En línea]. El Profesional de la Información, 2011, vol.20, núm. 4. [Consulta: 08-07-2014]. Disponible a:

<http://e-archivo.uc3m.es/handle/10016/13690>

RUBIO LACOBBA, M. "Documentalistas de prensa ¿cuál es vuestro oficio?" [En línea]. El profesional de la información, 2010, vol. 19, núm. 6. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a: <http://eprints.rclis.org/15121/>

TORRES RAMIREZ, I. Las fuentes de información. Estudios teórico-prácticos. Madrid: Síntesis, 1998.

VIDAL COY, J.L. "Reporteros, Documentación y ciudadanos periodistas" [En línea]. Anales de Documentación, 2011, vol. 14, núm. 1. [Consulta: 09-07-2014]. Disponible a:

<http://revistas.um.es/analesdoc/article/view/120181>